

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : E-54045643-610-21712541
Konu : Soru Önergesi (7/28172)

7/28172
GK 162

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 21.05.2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1630684 sayılı yazınız.

İlgi'de kayıtlı yazı ekinde alınan, İzmir Milletvekili Sayın Mustafa BİLİCİ'ye ait 7/28172 esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımızın cevabi görüşü Ek'te sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

İbrahim YUMAKLI
Bakan

Ek: Cevabi Görüş (7/28172) (2 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 98E6D698-CD96-4A2B-9A61-94CA679081E3

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ebys>

Üniversiteler Mahallesi Dumlupınar Bulvarı No: 161 06800 Çankaya / ANKARA

Tel: (0312) 287 33 60

www.tarimorman.gov.tr Kep: tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

KEP Adresi : tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Levent BOZKURT

Mühendis

Telefon No: (312) 258 85 96

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN MUSTAFA BİLİCİ'YE AİT 7/28172 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR CEVAPLAR**

2024 yılında 544.023 ton sertifikalı buğday tohumu ticarete arz edilmiş olup bu arzın %99,9'u yerli üretimden oluşmaktadır.

Bakanlığımız enstitülerince ıslah, moleküler çalışmalar, yetiştirme teknikleri, kalite çalışmaları, hasat sonrası vb. birçok farklı alanda Ar-Ge faaliyetleri yürütülmektedir. Bu projeler sonucunda tamamen yerli ve milli imkânlarla geliştirilen çeşitler çiftçilerimizin hizmetine sunulmaktadır.

Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü Kuraklık Test Merkezinin faaliyete girmesi sonrasında on binlerce materyal morfolojik, fenolojik ve fizyolojik olarak test edilmiş devam eden projelerle Orta Anadolu ve geçit bölgelerine uygun kurak koşullara dayanıklı Bozkır, Taner, Şehzade, Armağan, Selçuklu, Bayındır, Meke ekmeklik buğdayları; Türköz makarnalık buğday, Ayrancı arpa, Özer tritikale çeşitleri geliştirilmiştir.

Kurak alanlarda bile mevcut çeşitlere göre %15 daha yüksek verimli ve çok kaliteli olan Taner çeşidi 2021 yılında üretici ile buluşturulmuştur. Taner çeşidinin kuru koşullarda 420 kg/dekar iyi şartlarda ise 750-850 kg/dekar arasında verim değerlerine sahiptir. Enstitülerimizce geliştirilen ve üretimi yapılan kuraklığa toleranlı 30 ekmeklik buğday, 12 makarnalık buğday ve 19 arpa çeşidi bulunmaktadır.

Erzurum Doğu Anadolu Tarımsal Araştırma Enstitüsü Soğuğa Dayanıklılık Test Merkezi'nde kışa ve soğuğa ve dona dayanıklı bitki çeşitlerini geliştirmede ıslah süresini kısaltmak, tüm bitki türlerinde soğuğa ve dona dayanıklılık metotları geliştirmek ve bu metotları kullanarak dayanıklı çeşitler ıslah etmek, bugüne kadar tescil edilmiş çeşitlerden dayanıklı olanları belirleyerek uygun çeşitleri uygun bölgelere önermek için çalışmalar yapılmaktadır. Test merkezinde bugüne kadar toplam 21 proje yürütülmüş ve 5 adet buğday çeşidi tescil edilmiştir.

Tarla Bitkileri Merkez Araştırma Enstitüsü Biyoteknoloji Araştırma Merkezi'nde moleküler biyoloji ve genetik, biyoteknoloji, doku kültürü ve bitki ıslahına yardımcı biyoteknolojik süreçlerle ilgili çalışmalar yapılmaktadır. Merkezde 12 proje yürütülmekte olup 3 proje tamamlanmıştır.

Devam eden çalışmalar kapsamında, buğday gibi stratejik ürünlerin verim ve kalite özelliklerinin artırılmasına yönelik genetik ve moleküler düzeyde analizler yapılmakta; çimlenme kapasitesi düşmüş tohumların yeniden değerlendirilmesine yönelik yöntemler geliştirilmektedir. Aynı zamanda, hastalıklara dayanıklılık, stres toleransı, vernalizasyon ve fotoperiyot yanıtları gibi fizyolojik özelliklerin genetik temelleri araştırılmaktadır. Bu özelliklerin geliştirilmesine yönelik ıslah materyalleri üzerinde biyoteknolojik uygulamalar yürütülmektedir.

Araştırma projelerinin sonuçları Bakanlığımız tarafından düzenlenen çiftçi eğitimi ve yayım faaliyetleri ile üreticilere aktarılmakta ayrıca basılı, sesli yayın organları yanında online platformlarda (Bakanlığımız internet sayfası, tarımormanakademi ve tarımcebinde) paylaşılmaktadır.

Ayrıca Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğünde (TİGEM) yeni çeşitlerin üretilmesine yönelik yapılan AR-GE çalışmaları sonucunda son beş (5) yılda 7 adet yerli buğday çeşidi TİGEM adına tescil ettirilmiş olup, toplamda 17 çeşit yerli buğday TİGEM adına tescillenerek üretime dâhil edilmiştir. Bu çeşitler Güneydoğu Anadolu Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi ve Sahil Bölgesi işletmelerinde üretilmektedir.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Bakanlığımızca bugüne kadar 819 buğday çeşidi tescil edilmiştir.

Buğdayda yeni çeşit geliştirme çalışmaları araştırma enstitülerimiz tarafından yürütülen projeler kapsamında gerçekleştirilmektedir. 2025 yılı itibarıyla ülkemizde “Milli Çeşit Listesi”nde yer alan 482 tescilli ekmeklik buğday çeşidinin 176 adedi ile 120 tescilli makarnalık buğday çeşidinin 56 adedi araştırma enstitülerimizde geliştirilen çeşitlerden oluşmaktadır.

Ekmeklik buğday çeşitlerinin dağılımı, Konya 21, Antalya 3, Kahramanmaraş 1, Adana 19, Erzurum 6, İzmir 15, Şanlıurfa 2, Diyarbakır 9, Eskişehir 25, Samsun 6, Sakarya 13, Ankara 33 ve Edirne 23; makarnalık buğday çeşitlerinin dağılımı ise Konya 3, Adana 6, İzmir 9, Şanlıurfa 4, Diyarbakır 15, Eskişehir 3, Sakarya 3, Ankara 12 ve Edirne 1 çeşit olmak üzere bu illerimizdeki araştırma enstitülerimiz tarafından geliştirilmiştir.

Ülkemizde bitkisel üretimi artırmak, verim ve kaliteyi yükseltmek, üretim maliyetlerinin karşılanmasına katkıda bulunmak, sürdürülebilirliği sağlamak, kayıtlılığı arttırmak ve çevreye duyarlı alternatif tarım tekniklerinin geliştirilmesine yönelik olarak, çiftçilere bitkisel üretim desteklemeleri verilmektedir.

Bu kapsamda “2025-2027 Yıllarında Yapılacak Bitkisel Üretime Yönelik Desteklemeler ile Diğer Bazı Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar” 29.08.2024 tarihinde yayımlanmıştır. Yeni destekleme modelinde verim ve kaliteyi artırmak için sertifikalı tohum kullanım destekleri artırılarak ilave olarak verilmeye devam edilecektir.

Ayrıca sertifikasyon sistemi içerisinde üretilmiş tüm buğday çeşitleri destekleme kapsamında yer almakta olup 2024 yılında gerçekleşen 1,3 milyar TL’lik sertifikalı tohum kullanım desteğinin 796 milyon TL’si sertifikalı buğday tohumu kullanımına ödenmiştir.

Son 10 yılda ülkemizde toplam 4,9 milyon ton sertifikalı buğday tohumu üretimine karşılık 6 bin 477 ton ithalat gerçekleştirilmiştir. Son 10 yılda gerçekleşen buğday tohumu ithalatı, sertifikalı yurt içi üretimin %0,13’ü kadardır. Sertifikalı buğday tohumu ithalatının gerçekleştiği başlıca ülkeler; Avrupa Birliği ülkeleri ile Ukrayna, Rusya, Irak, İran, Azerbaycan ve ABD’dir.

Hali hazırda ülkemizde Bakanlığımız tarafından yetkilendirilmiş ve Tohum Sanayicileri ve Üreticileri Alt Birliğine (TSÜAB) üye olan 1.147 firma bulunmakta olup bu firmalardan 1.047’si yerli, 47’si yabancı ve 23’ü ise yerli-yabancı ortaklığı şeklindedir. Bu şirketler sadece üretim yapmakla kalmayıp aynı zamanda kendi kaynakları ile yerli çeşitler de geliştirmektedir.